

Openingstekst: Hanna Lam, 'Klein Paaslied'

Tussen waken, tussen dromen,
in het vroege morgenlicht,
wordt de steen van 't graf genomen,
horen vrouwen het bericht,
dat door dood en duisternis
Jezus leeft en bij ons is.

Zij die zich als eersten buigen
over leven in haar schoot,
zijn op Pasen kroongetuigen
van nieuw leven uit de dood.
Vrouwen hebben Hem ontmoet,
weten zich bevrijd voorgoed.

Uit een sprakeloos verleden,
weggeschoven, ongehoord,
wordt een nieuwe tuin betreden,
open is de laatste poort,
sluiers worden weggedaan
het is tijd om op te staan.

Lente kleurt de kale bomen,
door het leven aangeraakt,
bloeien bloemen aan de zomen,
zo wordt alles nieuw gemaakt.
Juichend stemt het leven in
met de toon van het begin.

Lezing: Lucas 24, 13-27

Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar Emmaüs, een dorp dat zestig stadie van Jeruzalem verwijderd ligt. Ze spraken met elkaar over alles wat er was voorgevallen. Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe en liep met hen mee, maar hun blik werd vertroebeld, zodat ze Hem niet herkenden. Hij vroeg hun: 'Waar lopen jullie toch over te praten?' Daarop bleven ze somber gestemd staan. Een van hen, die Kleopas heette, antwoordde: 'Bent U dan de enige vreemdeling in Jeruzalem die niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?' Jezus vroeg hun: 'Wat dan?' Ze antwoordden: 'Wat er gebeurd is met Jezus van Nazaret, een machtig profeet in woord en daad in de ogen van God en van het hele volk. Onze hogepriesters en leiders hebben Hem ter dood laten veroordelen en laten kruisigen. Wij leefden in de hoop dat Hij degene was die Israël zou bevrijden, maar inmiddels is het de derde dag sinds dit alles gebeurd is. Bovendien hebben enkele vrouwen uit ons midden ons in verwarring gebracht. Toen ze vanmorgen vroeg naar het graf gingen, vonden ze zijn lichaam daar niet en ze kwamen vertellen dat er engelen aan hen waren verschenen, die zeiden dat Hij leeft. Een paar van ons zijn toen ook naar het graf gegaan en troffen het aan zoals de vrouwen hadden gezegd, maar Jezus zagen ze niet.' Toen zei Hij tegen hen: 'Hebben jullie dan zo

weinig verstand en zijn jullie zo traag van begrip dat jullie niet geloven in alles wat de profeten gezegd hebben? Moest de messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?’ Daarna verklaarde Hij hun wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond, en Hij begon bij Mozes en de Profeten.

Overweging

Het Thema voor de overdenking van vandaag is: Het ontsluiten van de Tuin van Pasen; het openen van het Venster op Hoop. Daartoe zou ik nog eenmaal, samen met u, door die Tuin van Pasen heenlopen; dan sluiten wij de periode van de feestweek van Pasen af en kunnen we op weg naar Pinksteren. 40 Dagen voorafgaand aan Pasen begon de lijdenstijd die uitliep uit op het feest van de opstanding. Nu is het feest is voorbij. De paashazen vertrokken, de verstopte eieren zijn gevonden opgegeten en de net geboren lammetjes zetten stappen op weg naar groter groeien.

Er waren geruchten over een leeg graf in de Tuin van Pasen. Nee, we gaan niet opnieuw zoeken. Maar kwamen wel vanaf witte Donderdag tot Pasen dagelijks samen in dit huis van steen. We waren een levende gemeenschap en door onze aanwezigheid kregen de ramen ogen die niet alleen naar binnen keken maar ook naar buiten: We vroegen ons af: Is er nog hoop, Komt de dageraad al? We zongen ‘Hoe ver is de Nacht’ en ‘Halleluja’.

En nu, in zijn afwezigheid is Jezus meer aanwezig dan ooit. Jezus zou zijn opgestaan. *Het verhaal gaat, dat hij bij het verlaten van de Tuin langs een pad liep waar de sleedoorn stond. De sleedoorn wist, dat de kroon die Jezus had gekweld- gevlochten was van zijn takken en doornen. De sleedoorn schaamde zich diep. Toen Jezus langs hem liep fluisterde hij dan ook, dat het hem speet; hij had niemand pijn willen doen. Jezus stond stil en schonk de kale struik een gulle glimlach. ‘Ik weet het, jij was het niet die mij pijnigde. Het waren mensen’. Omdat de sleedoorn barmhartigheid toonde beloofde Jezus hem met een geschenk. Hij zei: ‘Jij zult niet meer bekend staan om je doornen, maar om de prachtige witte bloesem die vanaf nu elk voorjaar aan jouw takken zal bloeien’.* En zo kreeg de sleedoorn die in de Tuin van Pasen groeide een perspectief aangereikt waarmee hij verder kon. Wat mogen wij meenemen uit die tuin; Wat kunnen wij eraan beleven?

De Paastuin met haar Paasgeheim is een Tuin van Bevrijding, van leven, van liefde. Het Paasgeheim heeft meerdere dimensies; ze komen allemaal tot uitdrukking in de Tuin van Pasen. Het eerste beeld, de Tuin van Bevrijding, is ontleend aan het oude testament. Op de achtergrond van Pasen speelt het Joodse Pesach, het feest van de bevrijding uit de slavernij. Vanuit hoop en verwachting op een andere toekomst was het volk in beweging gekomen en gingen op weg uit Egypte naar een betere wereld. Maar dan, onverwacht komt het volk vrij snel opnieuw klem te zitten. Ze zien achteropkomende soldaten van de Farao naderen en in de verte, voor hen uit doemt een enorme, haast onoverkomelijke zee op; een zee van angst en onzekerheden. Het is de Schelfzee met donker, diepe water en alles lijkt alsnog verloren.

Het vereist moed om op weg te gaan. Moed om dóór je angst te blijven vertrouwen op een wijdere horizon waarachter God is; Het vereist kracht als je ondanks grote zorgen niet bij de pakken gaat neerzitten; Als je moedig een eigen weg durft te gaan tegen de stroom in. Maar als je die keuze maakt, dan zie je - soms, al is het maar een glimp-, van die weg door de Schelfzee. Lopen meer mensen dezelfde weg. Die weg is er nog steeds. En over het drooggevalen pad vlucht ‘het volk van Israël’ - wat zoveel wil zeggen als: ‘alle mensen’, naar de overzijde, op weg naar de ‘Tuin van het leven’. Ze hebben God aan hun zijde.

De Tuin van het leven vormt de 2e dimensie van het geheim van Pasen. Dit beeld is ontleend aan de schepping met daarin 3 voorstellingen. Graan dat eerst in de aarde moet vallen en sterven om vrucht te dragen; Een tweede voorbeeld is de nieuwe dag die de nacht verdrijft; dit verwijst naar de opstanding. En als derde de Lente die de natuur weer tot leven brengt en daarmee ook het overgaan van dood naar nieuw leven verbeeldt.

Zo was de 40 dagentijd, 'de lijdenstijd' in de natuur en vervolgens in de traditie al een periode van inkeer maar is ook op ons eigen leven van toepassing. Ook wij verblijven met enige regelmaat in een lijdenstijd. Als je door een korte of schijnbaar eeuwigdurende periode van onzekerheid of angst gaat. In ons bestaan raken ook wij de doodsrivier aan en soms raken daarbij onze eigen oevers uit het zicht. Pasen laat ons de steiger zien waarlangs we weer houvast kunnen vinden.

En dan tot slot bij het beeld van de Tuin van de liefde kunnen we denken aan het verhaal van Maria van Magdala, die daar stond bij het lege graf. Verdrietig en verward. Vroeg op de eerste dag van de week... Daar overdenken we wat liefde is. Want de liefde wenst ons toekomst toe; een horizon zonder grenzen, de eeuwigheid, Bevrijd van alles - wat ons beklemt. De liefde wil dat wij leven. De liefde geeft ons het vertrouwen, dat er een eeuwig leven is. Opstanding is ook hier het centrale woord. De Engel spreekt tegen Maria en zegt, Hij is niet hier, Hij is opgestaan. 'Wees niet bang'. Opstanding betekent in opstand komen: opstandig zijn, protesteren. En dat is precies wat Maria doet. Tegen de engelen zegt ze haast zonder woorden: Zeg iets, doe wat! Waar vind ik Hem; niets ziend klampt ze ook de tuinman aan die toevallig voorbijkomt! Vertelt ze voor de derde keer dat zij het lichaam zoekt van ... Niet dat haar rebellie helpt, maar het geeft wel richting aan haar verlangen.

Als Maria dan bij haar naam geroepen wordt komt ze tot bedaren en herkent de stem. De stem die haar hoop geeft, vrede schenkt en de kracht om nu, in het diepst van haar verdriet op pad te gaan om iets ongehoords te mogen vertellen! Zij staat op uit haar duisternis en gaat bemoedigd op pad. Hoe onwerkelijk was het toch wat zich afspeelde in die Paastuin en tegelijk was er de realiteit van wat zich had afgespeeld. Het leven na de opstandig is een leven onderweg. Dat klinkt door in alle Paasverhalen. Centraal staat de kracht die wij in het mysterie van de opstanding herkennen in ons leven. Dat drijft ons voort; daarmee staat de poorten naar een nieuwe tuin open. De loodzware steen was weggerold.

Het opstandingsverhaal verwoordt de overwinning van leven op de dood. Om welk leven en welke dood het gaat - staat open. Nu Christus er niet meer is, moeten we het doen met de Engelen van troost als stemmen uit de Hemel, met flarden van herinneringen. We gaan op weg van Pasen naar Pinksteren en worden uitgenodigd om rekenschap van de hoop die in ons is af te leggen.

Lucas is één van de Evangeliën waarin verschijningen van Jezus na zijn opstanding zijn opgenomen. Maar het verhaal van de Emmaüsgangers staat alleen in Lucas. Het laat hun ontredde zien; ze kunnen de dood van Jezus nauwelijks bevatten. Het verhaal van de vrouwen brengt ze helemaal in verwarring. Dood en verrijzenis? Geloven in de opstanding, inzien wat dat betekent voor ons leven - is dan ook een proces. Dat is wat dit verhaal laat zien. Het is een week na Pasen en Jezus is een 'vreemdeling' geworden. Hij komt de Emmaüsgangers tegemoet in dit proces zonder dat ze hem herkennen. Verblind zijn ze door wat ze mee hebben gemaakt. Kwetsbaar. Hij loopt met ze mee. Hoort ze aan en zet ze in hun kracht nadat hij de betekenis van het gebeurde opnieuw heeft uitgelegd.

Verdriet, rouw - het doet wonderlijke dingen met een mens. In een periode van intens verdriet heb ikzelf ervaren hoe ik toen echt letterlijk slechter ging zien. Maar ook in figuurlijke zin kun je soms gewoon niet plaatsen wat de bedoeling is van dat grote verdriet dat je overkwam. Op dergelijke momenten is het heilzaam als er een Engel van troost een stukje met je meeloopt. Luistert. Je herinnert aan wat Jezus ons achterliet. Daarna ben je beter in staat om weer helder te zien; niet alleen met je ogen maar ook met je hart.

Jezus was kwetsbaar, wij zijn kwetsbaar. Liever tonen we onze kwetsbaarheid niet. Toch is onze kwetsbaarheid en onze gekwetstheid is het enige en misschien ook wel het grootste geschenk dat wij in de toekomst aan de wereld om ons heen te bieden hebben. Je kwetsbaar willen, kunnen en durven opstellen is vooral de bereidheid hebben, je te laten raken. Het is de ander toelaten tot wie en wat je ten diepste bent.

Leonard Cohen zingt in het lied 'Anthem': In alles wat bestaat zit er een barst – zo kan het licht er in binnen komen... Wie een beetje geleefd heeft voelt direct aan hoe dat klopt. Door de barst van onze gebrokenheid, door die scheur heen, valt er een lichtstraal die duidelijk van buiten komt, vanuit de verte en de diepte ergens achter de horizon. Zo dringt Gods Licht van Pasen door in het gebroken hart van een mens die heeft ontdekt dat geen enkel mensenleven ongeschonden is gebleven. 'Soms breekt Zijn licht dan in mensen door...' Dat moment kunnen we niet afdwingen. Het heeft zijn tijd nodig. Het verhaal van de Emmaüsgangers sluit naar mijn ervaring meer aan bij onszelf dan we soms beseffen. Het geeft ons kracht moed en uitzicht.

Dus ja, er is hoop. Op uw liturgie staat een venster afgebeeld, een werk van Chagall. Een Joods Kunstenaar voor wie de innerlijke wereld even werkelijk is als de zichtbare wereld. Beloken Pasen sluit af wat was en geeft ruimte aan nieuw. Een open venster roept, bij mij althans, de associatie op met woorden als doorkijkje, helder, open, nieuw, anders, fris. Daarnaast is er een verbinding met het 'oog'; kijken - zien. Ik doe met deze afbeelding nog weer een beroep op uw verbeelding om zicht te krijgen op hoop. Want ja er is veel onrecht in de wereld; ongelofelijk veel wanhoop, ellende en te veel puinhopen. Er zijn heel veel redenen om bij de pakken neer te gaan zitten, ons nietig en eenzaam en machteloos te voelen. Met oorlogen die woeden, het milieu dat wordt bedreigd. Met mensen die niet het vermogen hebben andere mensen een menswaardig bestaan te gunnen. Dat was zo, dat is zo en dat zal blijven.

Het is daarom aan ons, om daarboven uit te stijgen en het Paasverhaal te blijven vertellen. Er zijn er tekenen die een mens vanzelf moed en hoop geven. Zoals de zon die iedere dag opgaat. De bloesem die weer bloeit in deze periode. U weet nu dat dat vergeving daar de reden van is. En dan gisteren: Bij de uitvaart van Paus Franciscus, Herder van de universele kerk, om wie de hele wereld rouwt zoals hij de hele wereld met alle mensen daarin liefhad - Katholiek - niet gelovig, dakloos, man en vrouw; Tijdens het Koningsdagconcert waar 'nobodies' uit asielzoekerscentra en gevangenis optreden en 'somebodies' worden door de muziek die hen verbindt.

De weg van Pasen naar Pinksteren is een weg van vallen en opstaan, want ons leven blijft grillig, minder maakbaar dan we soms zouden willen; ondanks ons geloof, ondanks ons vertrouwen. En we gaan we op weg, misschien zien we een Tuinman, een Engel van troost en wie weet, dat we ze herkennen. Wij mogen ons na het Paasfeest welkom weten op de weg naar een nieuw begin. Dat het zo mag zijn. Amen.

Slottekst: Dorothee Sölle

'Ondanks alles zullen wij verder gaan: Want wij hebben de langste adem, bij ons heeft al eens iemand brood verdeeld dat voldoende was voor allen, bij ons is al eens iemand opgestaan van de doden.

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeden.nl
info@ekklesialeden.nl